

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zespół Szkół Ogólnokształcących
im. Marii Skłodowskiej-Curie
w Skawinie

Program działalności szkolnego koła zainteresowań z matematyki

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Autorzy:

Bernard Sozański
mgr Renata Powroźnik
mgr Dorota Machno

ISBN 978-83-7667-058-4

1. Analiza statystyczna wyników egzaminu gimnazjalnego

SŁOWNICZEK UŻYTYCH NARZĘDZI:

Dla syntetycznego ujęcia wyników prowadzonych badań wykorzystano podstawowe miary statystyki opisowej:

- a) **średnia arytmetyczna** – wskazuje średnią wartość,
- b) **odchylenie standardowe** – obrazuje przeciętną różnicę między obserwacjami a ich średnią,
- c) **współczynnik zmienności** – opisuje przeciętną procentową różnicę między obserwacjami a ich średnią, wyrażona względem tej średniej,
- d) **kwartył I** – oznacza, że 25% obserwacji jest o wartościach nie wyższych niż wartość tego kwartyła
- e) **kwartył II** (inaczej **mediana** – wartość środkowa) oznacza, że 50% obserwacji jest o wartościach nie wyższych niż wartość tego kwartyła
- f) **kwartył III** – oznacza, że 75% obserwacji jest o wartościach nie wyższych niż wartość tego kwartyła
- g) **kurtoza** (właśc.. **współczynnik ekscesu**) – względna miara koncentracji i spłaszczenia rozkładu, określa rozmieszczenie i koncentrację wartości w pobliżu średniej (gdy wartość kurtozy jest równa 0 rozkład ma kształt normalny, gdy jest większa od 0 rozkład jest bardziej wysmukły niż normalny (większe skupienie wartości wokół średniej), natomiast wartość mniejsza od 0 rozkład jest mniej wysmukły niż normalny (większe spłaszczenie rozkładu)),
- h) **skośność** (**współczynnik skośności**) – miara asymetrii rozkładu (równa 0 dla rozkładu symetrycznego, dodatnia - gdy wykres rozkładu ma długi ogon z prawej strony, ujemna - gdy wykres rozkładu ma długi ogon z lewej strony)

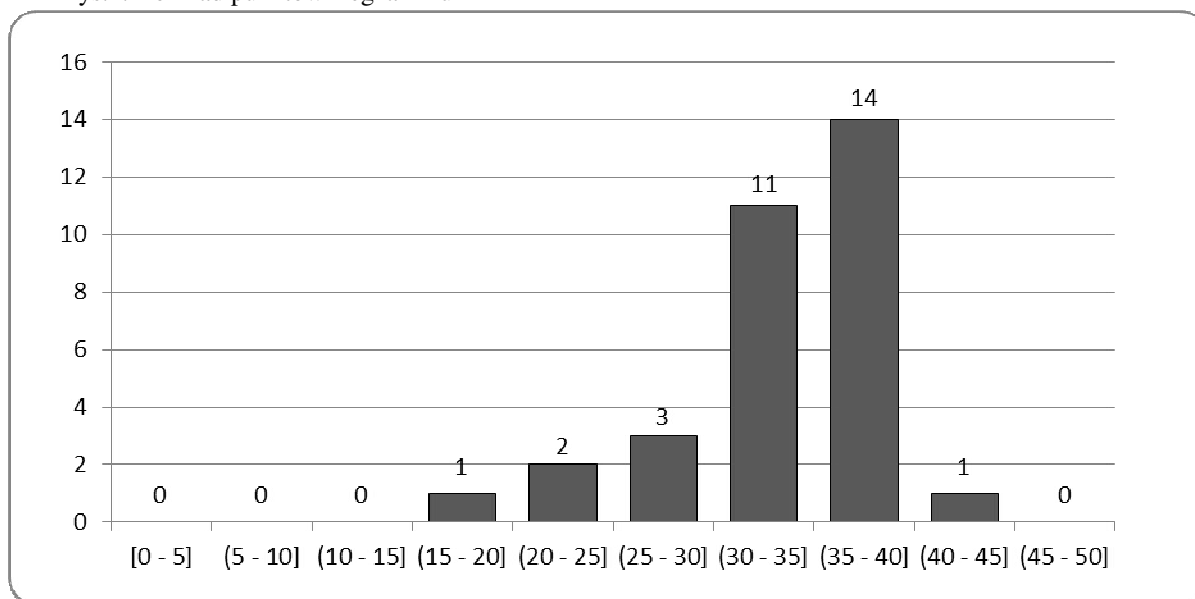
W celu zbadania zgodności badanego rozkładu z rozkładem normalnym wykorzystano **test Kołmogorowa – Smirnowa**, natomiast dla zweryfikowania hipotezy czy dwie niezależne próbki pochodzą z tej samej populacji (mają podobne rozkłady) wykorzystano **test t dla prób niezależnych** (w przypadku zgodności rozkładu wyników grupy z rozkładem normalnym) lub test **Manna – Whitneya** (w przypadku braku zgodności z rozkładem normalnym). Test t dla prób niezależnych został dodatkowo poprzedzony **testem Levene'a równości wariancji grupowych**. W każdym przypadku podano wartość **p**, czyli prawdopodobieństwo testowe; jeśli jest mniejsze od zadanego poziomu istotności α (wynoszące w prowadzonych analizach 0,05), hipotezę H_0 należy odrzucić.

Natomiast dla zbadania kierunku i siły zależności pomiędzy oceną z matematyki a wynikami egzaminu z części matematyczno – przyrodniczej wykorzystano **współczynnik korelacji rang Spearmana**, który wyraża siłę korelacji dwóch cech mierzonych na skali porządkowej.

Analizie poddano wyniki egzaminu gimnazjalnego z części matematyczno – przyrodniczej w roku szkolnym 2009/2010 oraz oceny końcowe z matematyki 32 uczniów klas pierwszych ZSO w Skawinie, którzy złożyli aplikację do zajęć rozszerzających w projekcie „Młodzieżowe Uniwersytety Matematyczne”. Większość badanych (18 osób, 56,25%) stanowiły dziewczęta.

Wynik egzaminu gimnazjalnego z części matematyczno – przyrodniczej podawany był w punktach od 0 do 50. Rozkład tych wyników w badanej grupie zaprezentowano na rysunku 1.

Rys.1. Rozkład punktów z egzaminu

Źródło: opracowanie własne

Z informacji przedstawionych na rysunku 1 wynika, że w badanej grupie najczęściej występowały wyniki z przedziału 35-40 pkt. Średni wynik w grupie wyniósł 34,19 pkt, zaś mediana 35 pkt, co oznacza że połowa badanych uczniów miała wynik egzaminu nie wyższy niż ten wynik.

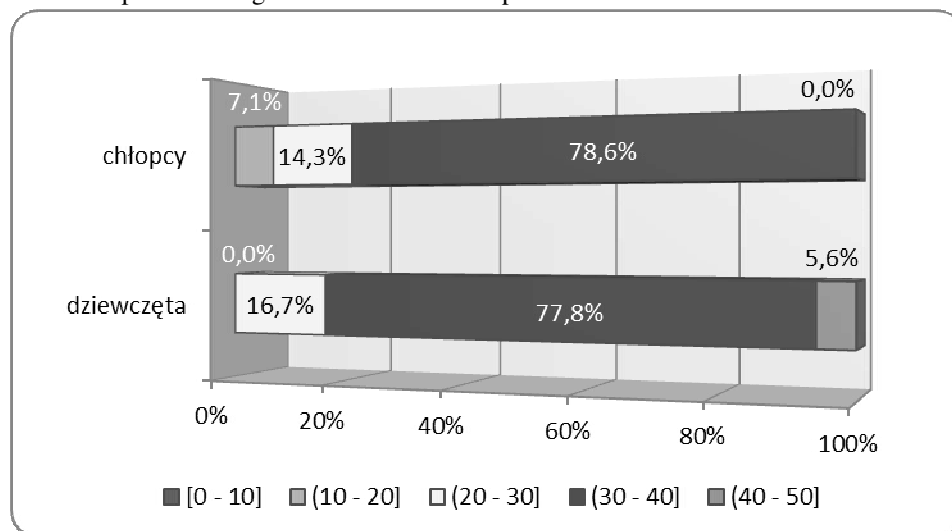
W porównaniu ze średnią z województwa podkarpackiego ¹ wynoszącą 23,82 pkt średni wynik tej grupy jest dużo wyższy.

Czwarta część badanych uczniów miała wynik nie wyższy niż 33,75 (kwartył I), zaś 75% miała wynik nie wyższy niż 37,5 pkt (kwartył 3). Próbkę charakteryzowała dość duża zmienność – przeciętne odchylenie od średniej, mierzone odchyleniem standardowym, wynosiło około 5,24 pkt., co stanowi 15,32% średniej. Dodatni wynik kurtozy (1,09) świadczy o tym, iż rozkład wyników jest bardziej wysmukły (mniej spłaszczony) niż rozkład normalny. Skośność ujemna (-1,24) świadczy o tym, że rozkład jest z asymetrią rozciągającą się w kierunku wartości niższych.

¹ Sprawozdanie z egzaminu gimnazjalnego w 2010 roku [tab.59], OKE w Krakowie, Kraków, maj 2010 [w:] http://www.oke.krakow.pl/inf/filedata/files/Sprawozdanie%20z%20egzaminu%20gimnazjalnego%20w%202010%20roku_1.pdf

Rozkład wyników egzaminu wydaje się być nieco inny u dziewcząt i u chłopców (rysunek 2). Wprawdzie u obu płci dominują wyniki wysokie (30-40 pkt], jednak u dziewcząt występują także wyniki najwyższe (40-50 pkt], których brakuje u chłopców.

Rys.2. Rozkład punktów z egzaminu w rozbiciu na płeć

Źródło: opracowanie własne

Odmienność rozkładów potwierdzają również podstawowe statystyki (tab.1). Zarówno średnia, jak i mediana wyników były wyższe u dziewcząt, przy zbliżonej zmienności u obu płci.

Tab.1. Rozkład punktów z egzaminu w rozbiciu na płeć

Płeć \ Wynik z egzaminu	średnia	mediana	odchylenie standardowe	współczynnik zmienności
dziewczęta	34,78	36	5,36	15,42%
chłopcy	33,43	34,5	5,17	15,46%

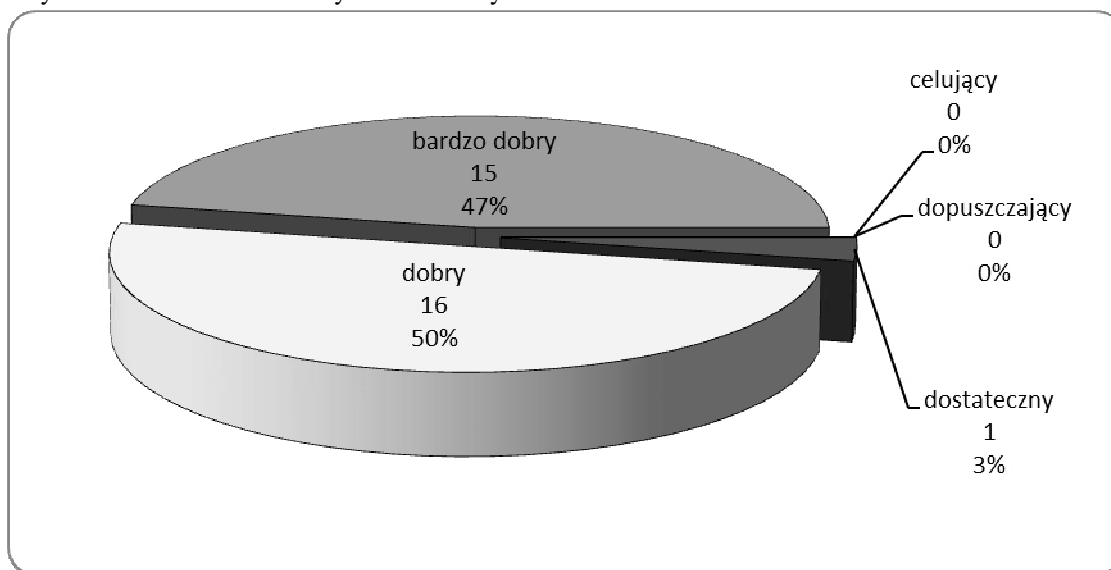
Źródło: opracowanie własne

Aby sprawdzić podobieństwo rozkładów dla obu płci, zastosowano test t dla prób niezależnych. Można go było zastosować, gdyż rozkład był zgodny z rozkładem normalnym, co wykazano testem Kołmogorowa – Smirnowa ($Z = 1,33, p=0,06, p \geq \alpha$)². Wstępnie sprawdzono równość wariancji grupowych testem Levene'a, który dał wynik pozytywny ($F=0,02; p=0,89, p \geq \alpha$). Następnie zastosowany test t dla prób niezależnych ($t = 0,72, p=0,48, p \geq \alpha$) wykazał, iż nie ma istotnej różnicy między średnimi wynikami z egzaminu chłopców i dziewcząt.

² W badaniach przyjęto poziom istotności $\alpha = 0,05$.

Uczniowie należący do badanej grupy najczęściej kończyli gimnazjum z oceną z matematyki dobrą (16 osób, 50,00%) oraz bardzo dobrą (15 osób, 46,88%), co widać na rysunku 3.

Rys.3. Rozkład ocen końcowych z matematyki

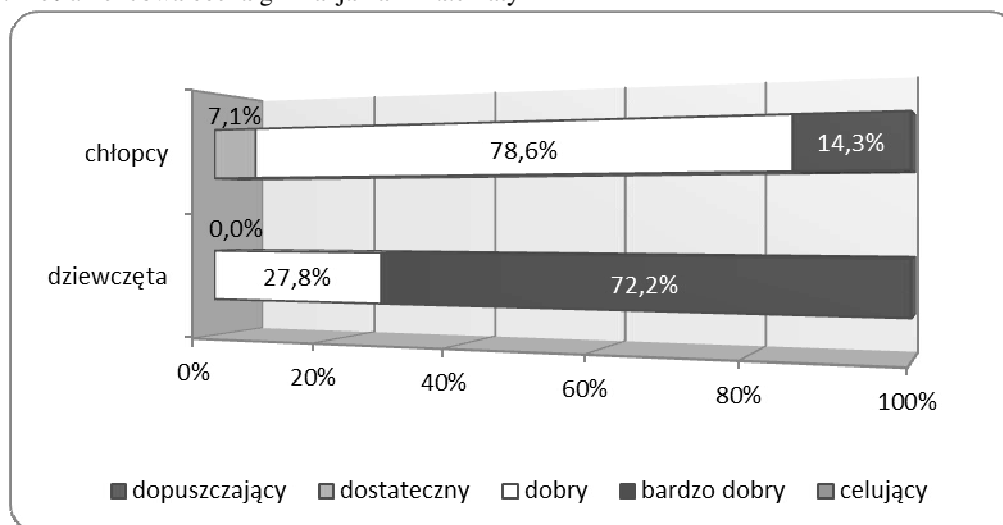

Źródło: opracowanie własne

W badanej grupie średnia ocen wyniosła 4,44, zaś wartość środkowa (mediana) 4. Z uwagi na małą liczbę wariantów cenniejszą informację niż kwartyle podaje nam średnia i odchylenie, które tu wyniosło ok. 0,56 stopnia. Oznacza to, że oceny końcowe uczniów różniły się od średniej 4,44 przeciętnie o 0,56 stopnia, co stanowi 12,72% średniej. Te statystyki potwierdzają obserwacje z wykresu: próba nie jest skupiona wokół jednej oceny, lecz jest zróżnicowana, ma dużą zmienność. Ujemny wynik kurtozy (-0,86) potwierdza wcześniejszą uwagę o małym skupieniu wokół średniej. Niewielka na tle wyników skośność ujemna (-0,31) świadczy o tym, że rozkład jest z asymetrią rozciągającą się w kierunku wartości niższych.

Rozkład ocen końcowych z matematyki wydaje się być inny u dziewcząt i u chłopców (rys. 4). Wśród dziewcząt dominowały oceny bardzo dobre (72,2%), zaś chłopcy najczęściej otrzymywali oceny dobre (78,6%). Równocześnie żadna z dziewcząt nie miała oceny dopuszczającej.

Rys.4. Płeć a końcowa ocena gimnazjalna z matematyki

Źródło: opracowanie własne

Odmiennosc rozkładów potwierdzają również podstawowe statystyki (tab.1). Zarówno średnia, jak i mediana wyników były wyższe u dziewcząt, przy równoczesnej mniejszej zmienności.

Tab.2. Rozkład ocen końcowych z matematyki w rozbiciu na płeć

Płeć \ Ocena końcowa	średnia	mediana	odchylenie standardowe	współczynnik zmienności
dziewczeta	4,72	5	0,46	9,76%
chłopcy	4,07	4	0,47	11,66%

Źródło: opracowanie własne

Podobieństwo rozkładów sprawdzono ostatecznie testem U Manna – Whitneya, z uwagi na skalę porządkową. Uzyskany wynik ($U = 50,50$; $p=0,00$, $p \leq \alpha$) pozwolił na odrzucenie tezy, iż gimnazjalne oceny końcowe z matematyki dziewcząt i chłopców są podobne.

Z uwagi na małą liczbę wariantów oceny nie można analizować zależności między wynikiem z egzaminu a oceną końcową z gimnazjum.

2. Zasady realizacji zajęć

2.1. Cele realizacji zajęć

Głównym celem realizacji zajęć w ramach *Koła rozszerzających* jest podniesienie kompetencji matematycznych uczniów rozpoczynających naukę w klasie pierwszej w roku szkolnym 2010/2011.

Cele szczegółowe:

- Poszerzanie i pogłębianie wiadomości i umiejętności matematycznych.
- Kształcenie umiejętności uogólniania i dostrzegania przypadków szczególnych.
- Nabywanie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy matematycznej i rozwijanie umiejętności poszukiwania różnych, nietypowych rozwiązań problemów .
- Przygotowanie do osiągnięcia wysokiego wyniku z egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym;
- Kształcenie umiejętności logicznego rozumowania i wyciągania wniosków.

2.2. Założenia programowe

2.2.1. Organizacja zajęć

Realizacja zajęć i liczba osób w grupie zgodna z założeniami projektu – grupa liczy około 15 osób, zajęcia odbywają się systematycznie rozłożone równomiernie (144 godziny lekcyjne na 3 lata).

2.2.2. Omówienie niezbędnych pomocy naukowych

- pozycje popularyzujące matematykę;
- przyrządy geometryczne;
- modele brył;
- kalkulatory;
- zbiory zadań;
- nowoczesne pomoce naukowe (komputer, programy komputerowe).

2.2.3. Procedury osiągnięcia celów

- Systematyczne spotkania związane z realizacją programu (w roku szkol. 2010/2011 średnio 3 godz. tygodniowo, a w następnych po 2).
- Udział w konkursach
- Samodzielne przygotowywanie przez uczniów niektórych zagadnień;
- Stwarzanie możliwości samodzielnego odkrywania i tworzenia matematyki przez ucznia;
- Praca w grupach;

- Praca w indywidualnym tempie dostosowanym do ucznia;
- Rozwiązywanie różnorodnych zadań stwarzających możliwość rozwoju wyobraźni i intuicji matematycznej;
- Rozwiązywanie zestawów maturalnych.

2.3. Szczegółowe treści kształcenia

A. Liczby i ich zbiory

- a) zbiór, suma, iloczyn i różnica zbiorów – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- b) podstawowe prawa rachunku zdań – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- c) zbiór liczb rzeczywistych i jego podzbiory, liczby naturalne – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- d) (liczby pierwsze), liczby całkowite, wymierne i niewymierne, rozwinięcie dziesiętne liczby rzeczywistej – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- e) prawa dotyczące działań arytmetycznych na liczbach rzeczywistych – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- f) definicja potęgi o wykładniku wymiernym oraz prawa działań na potęgach o wykładniku wymiernym – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- g) definicja przedziału liczbowego na osi oraz definicja sumy, iloczynu i różnicy przedziałów – *realizacja zajęć w klasie I,*
- h) definicja wartości bezwzględnej – *realizacja zajęć w klasie I, II,*
- i) zasada indukcji matematycznej – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- j) metody rozwiązywania i interpretację geometryczną równań i nierówności z wartością bezwzględną – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- k) prawa działań na potęgach o wykładniku rzeczywistym – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- l) NWW, NWD pary liczb naturalnych – *realizacja zajęć w klasie I, II, III.*

B. Funkcje i ich własności

- a) definicja funkcji – *realizacja zajęć w klasie I,*
- b) przegląd wybranych własności funkcji – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- c) definicja i własności funkcji liniowej – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- d) definicja i własności funkcji kwadratowej, jej wykres i miejsca zerowe – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- e) wzory Viéte'a – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*

- f) sposoby rozwiązywania równań i nierówności kwadratowych z parametrem – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- g) definicja wielomianu i prawa dotyczące działań na wielomianach – realizacja zajęć w klasie II, III,
- h) dodawanie, odejmowanie, mnożenie wielomianów – realizacja zajęć w klasie II, III,
- i) dzielenie wielomianów – realizacja zajęć w klasie II, III,
- j) sposoby rozkładu wielomianu na czynniki – realizacja zajęć w klasie II, III,
- k) twierdzenie o reszcie i twierdzenie Bézouta – realizacja zajęć w klasie II, III,
- l) definicja funkcji homograficznej i jej własności – realizacja zajęć w klasie II, III,
- m) zasady wykonywania działań na wyrażeniach wymiernych – realizacja zajęć w klasie II, III,
- n) sposoby rozwiązywania równań wielomianowych oraz równań i nierówności z funkcją homograficzną – realizacja zajęć w klasie II, III,
- o) definicja funkcji wymiernej oraz metody rozwiązywania równań i nierówności wymiernych – realizacja zajęć w klasie II, III,
- p) dwumian Newtona – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- q) definicje funkcji trygonometrycznych kąta ostrego w trójkącie prostokątnym – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- r) pojęcie miary łukowej kąta oraz definicje, własności i wykresy funkcji trygonometrycznych dowolnego kąta – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- s) tożsamości trygonometryczne – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- t) wzory redukcyjne – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- u) sposoby rozwiązywania równań i nierówności trygonometrycznych – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- v) funkcja wykładnicza – realizacja zajęć w klasie II, III,
- w) pojęcie logarytmu, działania na logarytmach – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- x) równania i nierówności wykładnicze – realizacja zajęć w klasie II, III,
- y) równania i nierówności logarytmiczne – realizacja zajęć w klasie I, II, III.
- z) Przekształcanie wykresów funkcji – realizacja zajęć w klasie I, II, III.
- aa) wyrażenia algebraiczne, działania, wzory skróconego mnożenia – realizacja zajęć w klasie I, II, III.
- bb) Równania, nierówności, układy równań i nierówności liniowych - realizacja zajęć w klasie I, II, III.
- cc) Funkcja logarytmiczna - realizacja zajęć w klasie , III.

C. Ciągi liczbowe

- a) definicja ciągu liczbowego – realizacja zajęć w klasie II, III,
- b) definicję ciągu arytmetycznego i geometrycznego, wzór na n -ty wyraz, wzór na sumę n początkowych wyrazów ciągu arytmetycznego i geometrycznego – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- c) procent prosty i procent składany – realizacja zajęć w klasie II, III,
- d) oprocentowanie lokat i kredytów – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- e) przykłady ciągów zdefiniowanych rekurencyjnie – realizacja zajęć w klasie II, III,
- f) definicja granicy ciągu liczbowego oraz sposoby obliczania granic ciągów – realizacja zajęć w klasie II, III,
- g) pojęcie sumy szeregu geometrycznego – realizacja zajęć w klasie II, III.
- h) Granica ciągu – realizacja zajęć w klasie I, II, III.

D. Planimetria

- a) własności czworokątów wypukłych – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- b) twierdzenie o okręgu wpisanym w czworokąt i okręgu opisanym na czworokącie – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- c) związki miarowe w figurach płaskich z zastosowaniem trygonometrii – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- d) pojęcie osi symetrii i środka symetrii figury – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- e) twierdzenie Talesa i jego związek z podobieństwem – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- f) cechy podobieństwa trójkątów – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- g) twierdzenie sinusów i cosinusów – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- h) pojęcia: symetria osiowa, przesunięcie, obrót, symetria środkowa oraz własności tych przekształceń – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- i) definicja wektora, sumy wektorów i iloczynu wektora przez liczbę – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- j) działania na wektorach – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- k) definicja i własności jednokładności – realizacja zajęć w klasie I, II, III.
- l) własności trójkątów, okrąg wpisany i opisany na trójkącie – realizacja zajęć w klasie I, II, III.
- m) Wzajemne położenie prostej i okręgu, dwóch okręgów - realizacja zajęć w klasie I, II, III.

E. Stereometria

- a) graniastosłupy, ostrosłupy, walce, stożki i kule – *realizacja zajęć w klasie III,*
- b) pojęcie kąta nachylenia prostej do płaszczyzny i kąta dwuściennego – *realizacja zajęć w klasie , III,*
- c) związki miarowe w bryłach z zastosowaniem trygonometrii – *realizacja zajęć w klasie, III,*
- d) przekroje płaskie graniastosłupów i ostrosłupów – *realizacja zajęć w klasie III,*
- e) pola i objętości brył – *realizacja zajęć w klasie, III,*
- f) pojęcie wielościanu foremego – *realizacja zajęć w klasie III.*
- g) Twierdzenie o trzech prostych prostopadłych – *realizacja zajęć w klasie III.*

F. Rachunek prawdopodobieństwa

- a) doświadczenie losowe, zdarzenie elementarne, zbiór zdarzeń elementarnych, zdarzenie – *realizacja zajęć w klasie III.*
- b) prawdopodobieństwo klasyczne – *realizacja zajęć w klasie , III.*
- c) elementy kombinatoryki (permutacje, wariacje z powtórzeniami i bez powtórzeń, kombinacje) – *realizacja zajęć w klasie III.*
- d) aksjomatyczna definicja prawdopodobieństwa, własności prawdopodobieństwa – *realizacja zajęć w klasie III.*
- e) niezależność zdarzeń – *realizacja zajęć w klasie, III.*
- f) schemat Bernoulliego – *realizacja zajęć w klasie III.*
- g) prawdopodobieństwo warunkowe i całkowite – *realizacja zajęć w klasie III.*
- h) inny temat – *realizacja zajęć w klasie I, II, III.*

G. Elementy statystyki opisowej

- a) metody prezentacji danych statystycznych – *realizacja zajęć w klasie, III,*
- b) analiza struktury – *realizacja zajęć w klasie III,*
- c) klasyczne i pozycyjne miary położenia – *realizacja zajęć w klasie III,*
- d) klasyczne miary rozproszenia – *realizacja zajęć w klasie III,*
- e) analiza korelacji – *realizacja zajęć w klasie III,*
- f) inny temat – *realizacja zajęć w klasie I, II, III.*

H. Elementy analizy matematycznej

- a) granica funkcji i jej obliczanie (granica funkcji w punkcie (definicja Heinego i Cauchy'ego, granice jednostronne, granica niewłaściwa funkcji) – realizacja zajęć w klasie II, III,
- b) ciągłość funkcji, własności funkcji ciągłych i rodzaje nieciągłości funkcji – realizacja zajęć w klasie II, III,
- c) Definicja pochodnej funkcji w punkcie i w zbiorze – realizacja zajęć w klasie, II, III,
- d) Interpretacja geometryczna i fizyczna pochodnej – realizacja zajęć w klasie II, III,
- e) Obliczanie pochodnych funkcji – realizacja zajęć w klasie II, III,
- f) Monotoniczność funkcji a znak pochodnej – realizacja zajęć w klasie II, III,
- g) Ekstrema funkcji – realizacja zajęć w klasie, II, III,
- h) Wypukłość funkcji i jej punkty przegięcia — realizacja zajęć w klasie, II, III,
- i) Badanie przebiegu zmienności funkcji – realizacja zajęć w klasie II, III,
- j) Zadania optymalizacyjne – realizacja zajęć w klasie, II, III.
- k) inny temat – realizacja zajęć w klasie I, II, III.

I. Elementy algebry wyższej

- a) działania wewnętrzne i zewnętrzne – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- b) grupy, przykłady grup, grupy abelowe – realizacja zajęć w klasie I, II, III.
- c) inny temat – realizacja zajęć w klasie I, II, III.

H. Geometria na płaszczyźnie kartezjańskiej

- a) Równanie prostej, proste równoległe, proste prostopadłe
- b) odległość punktów, Środek odcinka
- c) równanie okręgu
- d) wektor, działania na wektorach
- e) odległość punktu od prostej
- f) Wzajemne położenie prostej i okręgu, dwóch okręgów - realizacja zajęć w klasie I, II, III.

Opracowały:

Dorota Machno, Renata Powroźnik

3. Zalecane metody pracy:

- Gry dydaktyczne
- Metody aktywizujące
- Ćwiczenia przedmiotowe
- Metoda problemowa
- Nauczanie programowane
- Definiowanie pojęć

Gry dydaktyczne są pewną formą zabawy podlegającej dokładnie sprecyzowanym regułom. Wyróżniamy gry: symulacyjne, decyzyjne i psychologiczne. Gry symulacyjne polegają na odtwarzaniu bardziej złożonych sytuacji problemowych. Są to najczęściej różnego rodzaju gry strategiczne. Uczą, że podjęcie określonych działań wpływa na zmianę tej rzeczywistości. Gry decyzyjne służą wyrabianiu u uczniów umiejętności wszechstronnego analizowania problemów składających się na pewną określoną sytuację, podejmowania na tej podstawie odpowiednich decyzji oraz wskazywania przewidywanych następstw poczynań zgodnych z tymi decyzjami.

Metody aktywizujące to grupa metod, które uznać należy za najskuteczniejsze. Dzięki nim uczenie się ma charakter niekonwencjonalny, ciekawy i zajmujący. Zajęcia motywują ucznia do działania, twórczego myślenia i kreatywności. Dzięki nim uczeń ma wpływ na to, co na lekcji będzie się działo, jest jej współtwórcą, (tworzy się poczucie współodpowiedzialności). Metody te uczą przez działanie, tworzenie, współpracę i przeżywanie. Sednem metod aktywizujących może być powiedzenie Konfucjusza: „ Powiedz, a zapomnę. Pokaż a zapamiętam. Pozwól wziąć udział a zrozumiem." Metody te wymagają zaangażowania nauczyciela i uczniów.

Ćwiczenia przedmiotowe polegają na wielokrotnym wykonywaniu pewnych czynności dla nabycia wprawy i uzyskania coraz wyższej sprawności w działaniach intelektualnych i praktycznych. W nauczaniu matematyki pełnią rolę szczególną. Podczas ćwiczeń laboratoryjnych uczniowie samodzielnie przeprowadzają eksperymenty. Eksperymenty te pozwalają na formułowanie pewnych uogólnień, zilustrowanie wcześniej poznanych praw, zasad i reguł (tradycyjna metoda laboratoryjna) oraz ułatwiają uczniom

przewidywanie nieznanymi im jeszcze zjawisk i procesów (problemowa metoda laboratoryjna).

Metoda problemowa polega na wytworzeniu sytuacji problemowej, formułowaniu problemów, określaniu pomysłów ich rozwiązania, weryfikacji pomysłów rozwiązania oraz na porządkowaniu i stosowaniu uzyskanych wyników w nowych zadaniach o charakterze praktycznym lub teoretycznym. Jej cechą charakterystyczną jest dominacja uczenia się nad nauczaniem. Wzbudza ona wiarę ucznia w siebie, utwierdza go w przekonaniu, że jest w stanie rozwiązywać coraz trudniejsze zadania.

Nauczanie programowane prowadzone być może z użyciem komputera lub podręcznika, zbioru zadań itp. Obecnie dostępnych jest wiele komputerowych programów dydaktycznych spełniających potrzebne warunki. Metody praktyczne ułatwiają uczniom bezpośrednie poznanie rzeczywistości oraz pozwalają na wykorzystanie posiadanej przez nich wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych. Do tej grupy zaliczyć można: pokaz, ćwiczenia przedmiotowe, ćwiczenia laboratoryjne, metodę projektów itp. Pokaz polega na demonstrowaniu uczniom naturalnych przedmiotów lub ich modeli, zjawisk, wydarzeń lub procesów i objaśnianiu ich istotnych cech.

Metoda definiowania pojęć ma na celu naukę analizowania, definiowania. Uczy elementów dyskusji, wyrażania własnej opinii, przyjmowania rozumienia różnych punktów widzenia. Wykorzystuje się tu takie metody jak: burza mózgów (inaczej nazywana fabryką pomysłów, giełdą pomysłów, sesją odroczonego wartościowania, metodą Osborna), mapa pojęciowa (inaczej nazywana mapą myśli, mapą mózgu), kula śniegowa. Uczniowie początkowo pracują indywidualnie, następnie w parach, czwórkach i stopniowo w całej grupie. Uczą się wypracowywać wspólne rozwiązania wykorzystując nie tylko własne doświadczenia, ale i doświadczenia innych członków grupy.

4. Ewaluacja

Ewaluacja w oświacie to ocena przydatności i skuteczności podejmowanych działań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w odniesieniu do założonych celów, służąca doskonaleniu tych działań (*Rozporządzenie MENiS z 23 kwietnia 2004*).

Ewaluacja odbywać się będzie w formie obserwacji postępów uczniów. Systematyczne prowadzenie ewaluacji pozwoli dostrzec wpływ przekazywanych treści na postawy, wiedzę, umiejętności uczniów, a zarazem stanowi podstawę planowania dalszej pracy.

5. Literatura:

Podstawa programowa – Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 listopada 2003 Dz.U. 2003 r. 210 poz. 2041.

Standardy egzaminacyjne.

Informator o egzaminie maturalnym z matematyki – www.cke.edu.pl

Poradnik metodyczny dla nauczyciela.